

Julia Hämäläinen

Nalle mesikämmenhän se on!

Uusia lastenlauluja konserttiin ja musiikkileikkikouluun

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Musiikkipedagogi AMK

Musiikki

Opinnäytetyö

2.5.2018

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Julia Hämäläinen Nalle mesikämmenhän se on! Uusia lastenlauluja konserttiin ja musiikkileikkikouluun 25 sivua + 2 liitettä 2.5.2018
Tutkinto	Musiikkipedagogi AMK
Koulutusohjelma	Musiikki
Suuntautumisvaihtoehto	Varhaisiän musiikkikasvatus ja taiteen soveltava käyttö
Ohjaaja(t)	MuT Annu Tuovila
<p>Tämä opinnäytetyö esittelee lastenmusiikkiyhtye Leimulle säveltämiäni uusia lastenlauluja ja niiden tekoprosessia. Raportissa käydään läpi tekoprosessin kaari muistiinpanoista sovittamiseen, sovittamisesta harjoituksiin ja harjoituksista äänityksiin. Lopuksi esittelen sävellykseni musiikkinäyttein ja tarkastelen kappaleiden käyttömahdollisuuksia musiikkileikkikoulussa.</p> <p>Käytän aineistonani prosessista syntyneiden kappaleiden nuotteja, äänitteitä, muistiinpanoja sekä harjoituksista ja äänityksistä otettuja videoita. Työn tarkoitus on tuoda musiikkileikkikouluun ja koko lastenmusiikkikenttään uutta laulumateriaalia. Lisäksi raportin tehtävänä on avata musiikkileikkikouluun toimivan musiikin säveltämistä ja sovittamista.</p> <p>Lasten kanssa käytettävä musiikki jaetaan kahteen ryhmään: lasten kanssa laulettavat ja lapsille laulettavat laulut. Mikäli käytettävää musiikkia ei ole suunniteltu lasten kanssa laulettavaksi, voi musiikillisten tavoitteiden toteuttaminen olla haastavaa. Kappaleiden säveltäminen ja sovittaminen musiikkileikkikoulukäyttöön helpottaa kappaleiden valintaa ja tavoitteiden toteuttamista. Kun säveltää ja sovittaa musiikkileikkikoulua ajatellen, olisi hyvä pitää mielessä musiikin peruselementtien esiin tuominen, lapsille sopivat sävellajit ja lasten maa-ilmaan sopivat laulujen sanat.</p>	
Avainsanat	musiikkileikkikoulu, varhaisiän musiikkikasvatus, säveltäminen, sovittaminen, lastenmusiikki

Author(s) Title Number of Pages Date	Julia Hämäläinen Teddy Bear It Is! New children's songs for concerts and music play school 25 pages + 2 appendices 2 May 2018
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Early Childhood Music Education and Community Music
Instructor(s)	Annu Tuovila, DMus
<p>This final project introduces the new children's songs I have composed for Children's Music Ensemble Leimu, and the process of making them. In this report, I process the progression of my work from notes to arrangements, arrangements to rehearsals, rehearsals to recordings and finally adapting for music play school. Finally, I will introduce the compositions with music excerpts, and I will consider the possible usage of each song in music play school.</p> <p>I will use the notes, sheet music and recordings of my songs as my material in this report. My mission is to bring new material to music play school and to the entire field of children's music. The meaning of this paper is to examine the composing and arranging of suitable music for music play school.</p> <p>The songs that are used with children are divided in two groups: the songs sung with and to children. If the music that is used is not meant to be sung with children, the musical objectives might be challenging to be carried out. Composing and arranging music for music play school eases the process of choosing music and carrying out goals. When composing and arranging for the use of music play school, it is good to keep in mind to bring forth the primary musical elements, choose suitable keys for children and make lyrics that suit the children's world.</p>	
Keywords	music play school, early childhood music education, composing, arranging, children's music

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Säveltäminen ja sovittaminen musiikkileikkikoulukäyttöön	4
2.1	Musiikin elementit	5
2.2	Sävellajit	6
2.3	Laulujen sanat	6
3	Työprosessi	8
3.1	Muistiinpanot	8
3.2	Sovitukset	9
3.3	Harjoitukset	9
3.4	Äänitykset	10
4	Uusia lastenlauluja	11
4.1	Pörriäs-blues	11
4.2	Viidakossa	12
4.3	Laukkaa, laukkaa hevonen	13
4.4	Pieni pesukarhu	14
4.5	Metsän elämää	15
4.6	Pohjoisnavalla	15
4.7	Myyrä	16
4.8	Laulu erilaisista kaloista	17
5	Sovittamisen strategiat ja haasteet	19
5.1	Sovittamisstrategiat yhtyeelle	19
5.2	Sovittamisen haasteet	19
5.2.1	Pedagogiset haasteet	20
5.2.2	Harjoitukset	20
5.2.3	Instrumentaatio	21
5.2.4	Erilaiset oppijat ja näkemykset yhtyeen sisällä	22
6	Pohdinta	23
	Lähteet	26
	Liitteet	

Liite 1. Pohjoisnavalla partituuri

Liite 2. Pohjoisnavalla lead sheet

1 Johdanto

Esittelen opinnäytetyössäni säveltämiäni uusia lastenlauluja ja niiden sovittamisen prosessia. Tämä opinnäytetyö on toteutettu monimuototyönä, johon kirjallisen työn lisäksi kuuluu kappaleista musiikkinäytteitä ja liitteenä nuottiesimerkkejä. Opinnäytetyön tavoitteena on tehdä uutta lastenmusiikkia niin konsertteihin kuunneltavaksi kuin musiikkileikkikoulukäyttöön. Kirjallisen raportin tavoitteena on kuvata ja pohtia sovitusprosessia.

Opinnäytetyöni sai alkunsa siitä, kun eräänä kesäpäivänä vuonna 2017 päätin alkaa säveltämään lastenlauluja. Kahdessa päivässä sävelsin seitsemän uutta lastenlaulua sanoituksineen. Minulla oli aiemmin ollut ajatus, että haluaisin opinnäytetyönä tehdä sovituksia lastenlauluista jollekin bändille. Pidän kovasti sovitustyöstä ja koen sen omaksi vahvuudekseni. Kun kappaleet oli sävelletty, yhdistin kappaleet ja opinnäytetyön ideani yhdeksi kokonaisuudeksi; tekisin opinnäytetyön omista lauluistani. Yhtyeeksi valikoitui Lastenmusiikkiyhtye Leimu, jonka riveissä soitan itse, ja jolle olen tehnyt jo useamman sovituksen. Tämän opinnäytetyön yhtenä lopputuloksena syntyi demo kappaleistani musiikkileikkikoulumateriaaliksi Leimun muusikoille. Samalla opin itse lastenmusiikin teosta niin musiikillisesta näkökulmasta kuin lasten ja musiikkileikkikoulun näkökulmasta.

Leimu on vuonna 2014 perustettu lastenmusiikkiyhtye, jonka repertuaariin kuuluu uusia eläinlauluja. Yhtye koostuu varhaisiän musiikkikasvattajista Saara Heimosesta, Elina Simksestä, Ellen Rantamasta, Elina Kärkkäisestä, Krista Pulkkinen-de Espinosasta sekä minusta Julia Hämäläisestä. Välillä yhtyeessä soittaa mukana Juulia Rihu saksofonia, ja alkuvaiheessa mukana oli myös Johanna Hytönen. Yhtye sai alkunsa siitä, kun Saara Heimonen alkoi suunnitella opinnäytetyökseen lastenmusiikkilevyn tekoa, ja hän ehdotti lastenmusiikkiyhtyeen perustamista. Olimme kaivanneet opintoihimme yhteismusisointia, joten Saaran ehdotus sai kannatusta. Yhtyeen soittimistoksi muodostui pääinstrumenttimme: kaksi viulua, laulu, piano, klarinetti, trumpetti; sivuinstrumenttimme laulu ja kontrabasso sekä muina instrumentteina perkussiot. Päämääränä oli siis levyn tekeminen ja sen jälkeinen yhdessä soittaminen ja esiintyminen. Meillä oli ennestään kappaleita jo olemassa; jokainen oli säveltänyt ensimmäisellä vuosikurssilla yhden kappaleen, joka esitettiin opiskelutovereille. Näistä kappaleista sai alkunsa levyntekoprosessimme. Ensimmäisenä päämääränä olivat kevään 2015 ensimmäiset konserttimme Helsingin Konservatorion Visseli-tapahtumassa ja Arabian katufestivaaleilla, seuraavana olivat äänitykset syksyllä 2015 ja lopuksi levynjulkistamiskonsertti Kaustisten kansanmusiikkifestivaaleilla kesällä 2016. Saman vuoden lopulla valmistui myös Heimosen opinnäytetyö

(2016). Oman opinnäytetyöni myötä saamme ohjelmistoomme uutta materiaalia, jota pääsemme esittämään konserteissa ja käyttämään musiikkileikkikoulussa.

Suomalaiseen lastenmusiikkikenttään kuuluu paljon tekijöitä, ja tyylejä on laidasta laitaan kansanmusiikista heviin. Tunnetuimpiin lastenmusiikin tekijöihin kuuluvat Fröbelin palikat, Kengurumeininki ja Ipanapa Recordsin eri tekijät. Nämä kolme edustavat rockyylistä lastenmusiikkia, Ipanapa Records tosin soittaa muitakin tyylilajeja. Muita tunnettuja ovat Smurffit, Ella ja Aleksi, Hevisaurus, Herra Heinämäen lato-orkesteri, Paukkumaissi ja Loiskis. Näiden lisäksi on liuta vähemmän tunnettuja taitavia lastenmusiikin tekijöitä, joiden tuotanto on pienempi ja omakustanteinen. Näistä esimerkkinä Lastenmusiikkiorkesteri Ammuu!. Kuten aikuisten musiikki, myös lastenmusiikki jakautuu osittain eri tyylilajeihin. Hevisaurus edustaa raskaampaa rokkia, Paukkumaissilla on reggae-vaikutteita ja Loiskiksella on vähän kaikenlaista. 2000-luvulla muodissa on niin sanottu modernistinen, eli eri tyylilajeja yhdistelevä suuntaus (Kapiainen 2010, 17–18). Tästä esimerkkinä on Pellekaija Pum. (Ks. myös Kapiainen 2010; Leppänen 2010.)

Säveltäjän ja sovittajan identiteettini sai alkunsa siitä, kun ensimmäisellä vuosikurssilla Metropolia Ammattikorkeakoulussa saimme tehtäväksi säveltää laulun joko omaan tai valmiiseen runoon. Sanoittaminen on ja oli minulle haastavaa, joten päätin ottaa valmiin runon, joka oli Kirsi Kunnaksen Tiitiäisen tuutulaulu. Myöhemmin laululle tuli käyttöä, kun kurssitoverini Saara Heimonen päätti tehdä opinnäytetyönään lastenlevyn. Hän pyysi kurssitovereitaan mukaan muodostamaan uuden lastenmusiikkiryhtyeen ja halusi levyllä äänittää jo tekemiämme lastenlauluja. Näistä kappaleista syntyi levy Kulkijan kanssa ystävää etsimässä ja lastenmusiikkiryhtye Leimu. Osaan kappaleista, mukaan lukien omaani, tuli tehdä uudet sanat, sillä halusimme, että tuotanto on meidän omaamme. Heimonen teki tällöin sanoitukset minun ja erään toisen henkilön kappaleisiin. Tällöin Tiitiäisen tuutulaulusta tuli Untuvaisen unilaulu. Loppujen lopuksi levyllä tuli myös kolmen ulkopuolisen tekijän lauluja, sillä omia kappaleita meillä olisi ollut vain seitsemän.

Ennen tätä projektia olin aina pitänyt itseäni enemmän sovittajana kuin säveltäjänä. Olin sovittanut Leimun ensimmäiselle levyllä kolme kappaletta ja sitä ennen olin käynyt opinnoissa sovituskurssin, jossa tein muutamia sovitustehtäviä. En ole kovin paljon noudattanut tietoisesti sovittamissääntöjä, kuten äänenkuljetuksellisia asioita. Olen luottanut pääasiassa omaan korvaani ja kirjoittanut sellaisia kulkuja, joita päässäni liikkuu.

Säveltäjän identiteetti on kasvanut vähitellen. Ennen kesän 2017 lastenlaulujen säveltämistä, minulla oli jo ennestään pari lastenlaulua tehtynä. Näitä olivat Untuvaisen unilaulun lisäksi Pörriäis-blues sekä Raketti lähtövalmis on. Untuvaisen unilaulun sävelsin pianon äärellä tapaillen tuutulauluun sopivaa sointukiertoa, jonka päälle sävelsin melodian. Raketti lähtövalmis on syntyi unessa, jossa kuulin melodian ja sanat. Tästä lähdin kehittämään laulua ja lisäsin säkeistöjä. Pörriäis-bluesin säveltämisestä muistan vain sen, että minulla alkoi pyörimään päässä alun melodia ja sanat, joihin lisäsin sopivan sointukierron. Nämä kolme kappaletta syntyivät kaikki eri tavoilla, osa ikään kuin vahingossa ja osa niin sanotusti säveltäen säveltämällä, eli siten, että istuin alas ja tein työtä sävellysten eteen; mietin tarkkaan mitä sointuja, melodioita ja sanoja kehittelemällä.

Kesän 2017 kappaleet syntyivät säveltäen säveltämällä. Istuin alas, otin ukuleleni ja päätin säveltää lastenlauluja. Sävellykseni alkavat usein jostain sointukulusta, jonka päälle kehitän melodian. Sen jälkeen päätän mistä eläimestä laulu kertoo ja sitten alan sanoittamaan. Tuon sanoituksissani esiin eläimien tunnusmerkkejä (Viidakossa) ja sitä minkälaista elämää ne viettävät (Metsän elämää, Pieni pesukarhu, Laukkaa, laukkaa hevon). Joskus lisään eläimille inhimillisiä elementtejä, kuten emotioita ja esineitä (Myyrä, Laulu erilaisista kaloista). Toisinaan kuvastan eläimissä niitä tunteita ja ajatuksia, joita minussa herää. Esimerkiksi Pörriäis-bluesissa koen mehiläisen erittäin ahkeraksi meden kerääjäksi, joka kulkee kierrellen eteenpäin. Ampiaisen on sen sijaan määrätietoinen ilkimys, joka kulkee suoraan eteenpäin ja pistää. Kimalainen taas harhailee siellä täällä ja eksyy väärin paikkoihin pörräämään.

Ennen säveltäjän identiteetin kohoamista, vahvuuteni oli erityisesti sovittamisessa. Yksi tavoitteistani tässä opinnäytetyössä olikin tehdä mahdollisimman hyvät sovitukset, niin soittajien ja laulajien näkökulmasta kuin musiikkileikkikoulunkin näkökulmasta. Musiikkipedagogina ja musiikkileikkikoulun opettajana kiintopisteeni oli erityisesti käytettävyys musiikkileikkikoulussa. Halusin tehdä musiikkia, jota on helppo leikittää ja laulattaa. Onnistumiseni tavoitteessani selviää vain yhdellä tavalla: musiikkileikkikoulussa kokeilemalla.

Seuraavassa luvussa syvennytään lastenmusiikin luonteeseen yleisesti ja erityisesti lastenmusiikin säveltämiseen ja sovittamiseen musiikkileikkikoulun näkökulmasta. Kolmannessa luvussa esitellään opinnäytetyöni työprosessi. Neljännessä luvussa esitellään prosessista syntyneet kappaleet, ja viimeisissä luvuissa pohditaan sovittamista tässä projektissa ja opinnäytetyön tulosta kokonaisuudessaan.

2 Säveltäminen ja sovittaminen musiikkileikkikoulukäyttöön

Musiikkileikkikoulu on tavoitteellista musiikkitoimintaa alle kouluikäisille lapsille (noin 0-7-vuotiaille). Musiikkileikkikoulun tärkeinä tavoitteina on yksilön kokonaispersoonallisuuden kehittäminen ja myönteisen musiikkisuhteen luominen. Musiikkileikkikoulussa opetellaan musiikillisia taitoja eri työtapojen (laulu, soitto, musiikkiliikunta, kuuntelu, taideintegraatio ja improvisaatio) avulla. Musiikillisia taitoja ovat esimerkiksi musiikin elementtien (melodia, rytmi, harmonia, muotorakenne, sointiväri) hahmottaminen. Musiikillisten taitojen lisäksi musiikkileikkikoulussa kehittyvät kognitiiviset taidot kuten ajattelu, muistaminen ja puheen tuotto; sosioemotionaaliset taidot ja psykomotoriset taidot. (Hongisto-Åberg, Lindeberg-Piironen ja Mäkinen 2001; ks. myös Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 47.)

Lasten kanssa käytettävä musiikki jaetaan kahteen ryhmään: lapsille laulettaviin ja lasten kanssa laulettaviin lauluihin (Hongisto-Åberg ym. 2001, 108). Musiikkipedagogina ajattelen, että sävellysteni olisi hyvä olla sellaista materiaalia, että sitä voi hyödyntää musiikkileikkikoulussa musiikillisten tavoitteiden toteuttamiseksi. Toki monet kappaleet syntyivät silläkin ajatuksella, että niitä voi kuunnella ilman sen suurempaa hyötyarvoa. Joidenkin lastenmusiikkiyhtyeiden musiikissa on kuultavissa musiikkipedagogisia tausta-ajatuksia, esimerkiksi kappaleiden rakenteiden osalta. Toisilla taas musiikki on suunnattu enemmän kuunneltavaksi. Henna Kapiainen on verrannut tätä eroa uuden ja vanhan lastenmusiikin välillä. Hänen mukaansa lapset pystyvät keksimään kuulemaansa musiikkiin leikkejä, mutta toteaa uuden ja vanhan lastenmusiikin eroavan toisistaan siinä suhteessa, miten toimintaa äänitteen parissa on etukäteen huomioitu (Kapiainen 2010, 24). Avaan seuraavissa kappaleissa ajatuksiani hyvästä lastenmusiikista sekä toimivasta musiikista musiikkileikkikouluun peilaten niitä aiemmin kirjoitettuihin teksteihin aiheesta.

Millaista on hyvä lastenmusiikki? Musiikin tulisi vedota lapsiin. Kappaleiden tulisi jollain lailla olla lasten maailmasta. (Mikkola 2014, 17). Mirja Silvennoisen (2003) pro gradu -tutkielmassa haastateltiin eri lastenmusiikin tekijöitä. Haastattelussa Risto Järvenpää mainitsi, että laulujen tulisi olla lasten maailmasta ja tarinoiltaan hyviä ja opettavaisia satuja (Silvennoinen 2003, 21). Omat kappaleeni ovat kaikki eläinlauluja. Lastenmusiikkiyhtye Leimun repertuaarissa on lähinnä eläinlauluja ja ne ovatkin hyvin tyypillisiä lastenlaulujen aiheita. Laulujen tulisi jollain lailla herättää lasten mielenkiinto. Mielenkiinnon voi herättää monella tavalla. Esimerkiksi huumorilla on tärkeä rooli lastenmusiikissa (Jokinen 2017, 16).

Se, mistä lapset pitävät musiikissa, tulee hyvin esille Lastenmusiikkiorkesteri Loiskiksen Pekka Nättisen kuvailusta: ”Ensimmäiseksi huomataan rytmi ja melodia, sitten harmonia. Ja on hauskaa jos tapahtuu jotakin jännittävää tai odottamatonta. Huumorista lapset pitävät, varsinkin jos saavat sen itse oivaltaa.” (Jokinen 2017, 16). Soili Perkiö on sanonut pienten lasten nauttivan toistosta ja perinteisestä loruttelusta ja rallattelusta (Poutiainen 2017).

Millaista on sitten toimiva musiikki musiikkileikkikouluun? Niina Pinni (2016) haastatteli eri lastenmusiikin tekijöitä selvittääkseen, onko säveltäjillä laulujen taustalla musiikkipedagogisia tavoitteita, ja että minkälaista heidän mielestään on hyvä tai huono lastenmusiikki. Pinnille selvisi, että hyvää lastenmusiikkia säveltäjien mielestä on sellainen, joka koskettaa lasten maailmaa ja tuottaa lapselle iloa. Tärkeää oli myös käytettävyys musiikkileikkikoulussa ja että musiikki sisältää jonkin pedagogisen elementin. Toivottiin, että musiikissa olisi riittävästi toistoa melodiassa ja sanoissa, ja että musiikki olisi hyvin tuotettu, aidoilla soittimilla soitettu ja ammattimuusikoiden soittamaa. (Pinni 2016, 93.) Seuraavissa alaluvuissa käsittelen musiikkileikkikouluun sopivan musiikin valintaa musiikin elementtien, sävellajien ja laulun sanojen näkökulmasta.

2.1 Musiikin elementit

Musiikin valinta musiikkileikkikouluun voi olla haastavaa. Koen, että musiikkileikkikouluun sopiva musiikki on sellaista, jonka lapsi voi oppia. Tällaisessa musiikissa musiikin eri elementit, joita musiikkileikkikoulussa opetellaan, ovat mahdollisimman selkeitä ja ymmärrettäviä. Musiikin elementtejä, eli osatekijöitä ovat melodia, rytmi, harmonia, muotorakenne, sointiväri, dynamiikka, tempo ja kesto (Hongisto-Åberg ym. 2001, 23). Melodian tulisi olla tarpeeksi yksinkertainen ja helposti seurattava. Rytmin ja muodon tulisi olla selkeitä, ja musiikki tulisi sisältää sopivasti dynaamista vaihtelua. Sanoja ja säkeistöjä ei tulisi olla liian paljon, jotta ne pystytään muistamaan. Järvenpään mukaan lasten kanssa laulettavien laulujen tulisi olla melodioiltaan ja rytmeiltään yksinkertaisia ja sisältää paljon toistoa (Silvennoinen 2003, 21). Mikäli toivotaan, että koko lapsiryhmä osallistuu laulamiseen, tulisi laulun ominaisuuksia tarkastella erityisesti (Krokfors 2017, 158).

Mikä on sitten mielestäni hankalaa musiikkia musiikkileikkikouluun, on esimerkiksi sellainen kappale, jossa on pitkiä osia, paljon sanoja, monimutkaisia ja vaikeita melodisia kulkua, epämääräinen rakenne sekä monta säkeistöä. Tällaisia kappaleita lapsen on haastava oppia, ja lapsen voi siten olla vaikea motivoitua. Silvennoisen haastattelussa Marjatta Pokelan mukaan lasta kiinnostaa enemmän sellaiset laulut, joissa lapsi pystyy

laulamaan mukana (Silvennoinen 2003, 35). Säkeistöjä toki voi olla useampia, kunhan sanat eivät vaihtuisi aivan kokonaan, vaan joitain pieniä asioita vain muuttuu. Jos säkeistöjä on kovin paljon, se voi tuottaa vaikeuksia kaikenikäisille, myös aikuisille laulajille (Krokfors 2017, 158-159). Hyvässä lastenmusiikkikappaleessa voi olla pitkiä rakenteita, monimutkaisia melodisia kulkuja ja paljon sanoja, mutta sellaiset kappaleet eivät välttämättä toimi musiikkileikkikoulussa optimaalisesti.

2.2 Sävellajit

Lasten äänialasta on tehty useita tutkimuksia, jotka ovat keskenään ristiriitaisia (Pihkanen 2011, 25). Olen itse päättänyt tekemään sovituksiani sen mukaan, että kappaleen ambitus on noin $a-c^2$. Sovituksia on ollut sävellajin suhteen haastava tehdä, sillä jo sävellysvaiheessa kappaleisiin ovat syntyneet melko laajat ambitukset. Laajat ambitukset saattavat aiheuttaa hankaluuksia esimerkiksi perheryhmissä, joissa vanhemmat laulavat yleensä matalammalta kuin lapset. Lapset eivät voi laulaa kovin matalalta, sillä lasten äänihuulilla ei pysty tuottamaan kovin matalia ääniä, ja lasten ääniala onkin korkeampi kuin aikuisten (Krokfors 2017, 148). Sopivan sävellajin löytäminen on tärkeää, jotta kaikilla olisi mukava laulaa, mutta sen löytäminen voi olla haasteellista kappaleessa, jossa on laaja ambitus (Krokfors 2017, 160). Miettiessäni lapsille sopivaa sävellajia, samaan aikaan on täytynyt miettiä, mikä on soittajille hyvä sävellaji. Otan sovittaessa huomioon myös sen, että kappaleen soidessa lapset pystyvät tekemään monipuolisesti asioita: esimerkiksi välisoittojen määrä sekä A- ja B-osien ajoittaminen antavat mahdollisuuksia tehdä musiikillisen muodon hahmottamista tukevia harjoitteita. Välisoitot mahdollistavat myös sen, että opettaja pystyy antamaan ohjeita musiikin soidessa.

2.3 Laulujen sanat

Lasten maailmaan kuuluvat muun muassa leikit, sadut ja mielikuvitusmaailma, mikä näkyy myös lastenlaulujen tarinoissa. Esimerkiksi Petter Ohlsin kappaleessa Hyvin hiljaa seikkailevat keijut, ja useissa Marjatta Pokelan kappaleissa pääosassa on Mörr-Möykky-niminen peikko. Vanhoissa lastenlauluissa on usein jokin opettavainen tarina tai sitten niissä opetellaan lasten oppimisalueeseen kuuluvia asioita, kuten värejä, numeroita, viikonpäiviä, kuukausia ja vuodenaikoja. Näistä esimerkkeinä Ilkka Kuusiston Viikonpäivät ja Kuukaudet sekä Soili Perkiön Väriarvoituksia. Lapsia kiinnostavat usein myös erilaiset ammatit. Ammatit ovatkin useiden suomalaisten lastenlaulujen aiheita (Leppänen 2010, 84). Rytmi- ja sanaleikit ovat suosittuja. Soili Perkiö sanoo: ”Laulujen täytyy tuntua ki-

voilta suussa” (Peltola 2018). Myös eläimet kuuluvat olennaisena osana lasten maailmaan. Esimerkiksi Kapiainen (2010, 10) huomauttaakin, että vielä tänäkin päivänä Jänis istui maassa ja Hämä-hämähäkki ovat tuttuja kappaleita kaikille. Laulujeni sanat ovat eläinten maailmasta, mikä sopii lasten kiinnostuksen kohteisiin. Olen ottanut mukaan sellaisia eläimiä, joista ei vielä ole tehty niin paljon lauluja. Näistä esimerkkeinä hirvi, majava ja pohjoisnavan eläimet.

Lasten maailmaan sen sijaan eivät tulisi kuulua sodat, päihteet, politiikka, raha-asiat, seksi ja työnteko. Useita näistä asioista kuulee valtavirran nykymusiikissa, jota radiossa soitetaan. Tällainen musiikki on pikkuhiljaa hiipinyt myös lasten korviin. Nykylasten maailmassa laulavat muun muassa Sanni, Robin ja Antti Tuisku (Poutiainen 2017). Taru Lepänen sanoo, että lapsia on hyvä suojella, mutta toteaa musiikin olevan turvallista ja että se ei sisällä mitään sen traumatisoivampaa kuin muukaan suomalainen kulttuuri (Poutiainen 2017). Lastenlauluissakin on omat vaaranpaikkansa, kuten se, kuinka sukupuoli-rooleja ilmennetään (Poutiainen 2017).

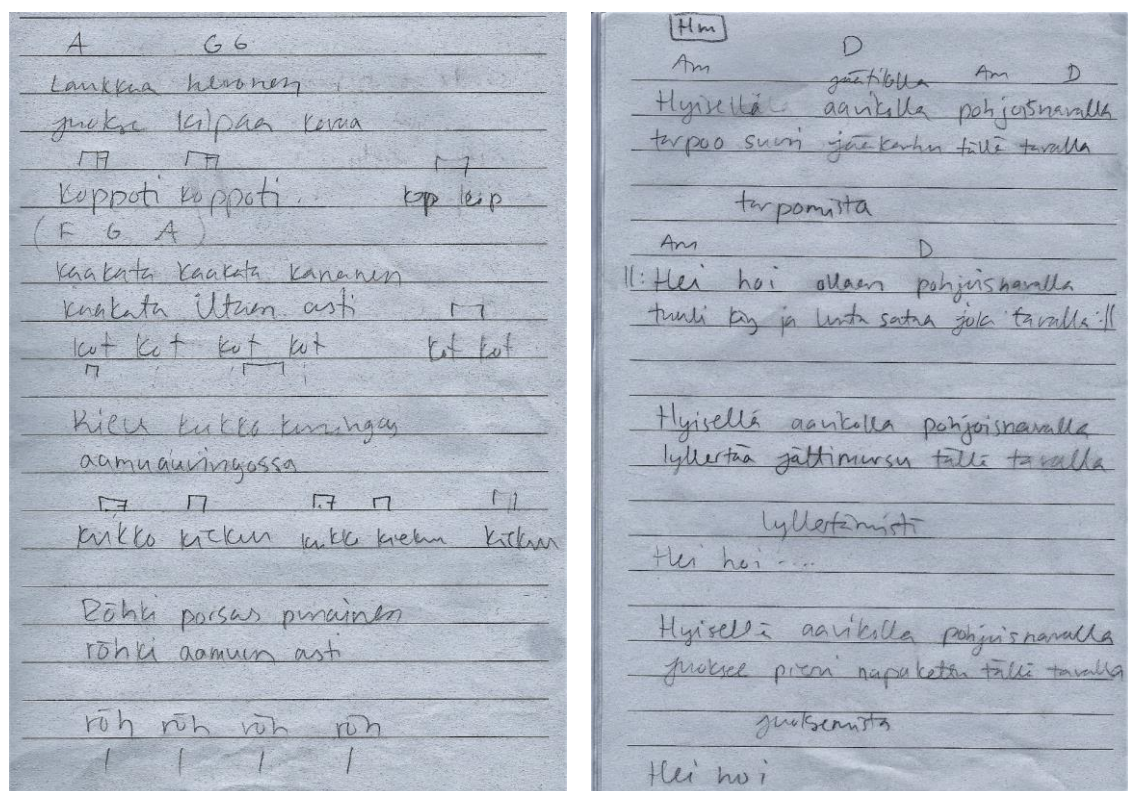
3 Työprosessi

Tässä luvussa kerron opinnäytetyöni työprosessista vaiheittain Ensiksi sävellän kappaleet, sen jälkeen teen niistä sovitukset Sibelius-notaatio-ohjelmalla. Sovitukset vien harjoituksiin, joissa niitä muokataan ja lopuksi kappaleet äänitetään.

3.1 Muistiinpanot

Päätöksestä alkaa säveltämään lastenlauluja muodostuivat ensimmäiset muistiinpanot sävellyksistä. Aloin ensin kokeilemaan ukulelella erilaisia sointukiertoja. Niiden päälle aloin hyräilemään melodioita ja lopuksi mietin, mistä kappale kertoo ja kehitin sanat. Muistiinpanot eivät olleet kovin siistit, ne olivat lähinnä sivuja muistikirjasta, johon olin kirjoittanut sanat ja sointumerkit (ks. Kuva 1). Melodiat lauloin puhelimen äänityssovelukseen.

Maria Mikkolan (2014) opinnäytetyössä haastateltiin eri musiikkikasvattajia sävellysprosessista. Vastauksista ilmeni, että monilla musiikkikasvattajilla oli samanlaisia tapoja säveltää kappaleita (ks. Mikkola 2014, 23).

Kuva 1 Muistiinpanoja kappaleista Laukkaa, laukkaa hevonen ja Pohjoisnavalla

3.2 Sovitukset

Sovitusten teko alkoi, kun olin saanut sovittua Leimun muusikot mukaan projektiin. Tällä tavoin pystyin miettimään etukäteen, minkälaisia soittajia ja instrumentteja projektiin tulee mukaan, mikä selkeyttää sovitustyötäni.

Käytin sovitusten teossa Sibelius 7.5.1 -ohjelmaa, koska sillä sai tehtyä siistin näköiset nuotit, ja ohjelmalla pystyi kuulemaan lopputuloksen. Lopputuloksen kuuleminen auttoi tarkistamaan, sopivatko päässäni soivat äänet hyvin yhteen, ja millä instrumenteilla niitä kannatti soittaa.

Tein alkuun kappaleista partituurit. Niissä tärkeintä oli saada kuulo- ja kokonaiskuva, ennen kun vein kappaleet harjoituksiin. Partituurit helpottivat myös harjoituksissa instrumenttien ja muodon seuraamista. Partituureista kuitenkin puuttui piano, ukulele ja rytmisoitimet, sillä en vielä tiennyt minkälaisia satsia toivoin niille. Pianolle ja ukulelille kirjoitin erikseen oman nuotin, jossa oli melodia, sanat ja sointumerkit. Tällöin soittajat pystyivät itse päättämään, mitä soittavat sointumerkkien pohjalta. Rytmisoitimien soittajille riitti, että näytin tai kerroin, mitä he soittavat. Viuluille, klarinetille, trumpetille ja saksofonille olin kirjoittanut omat nuotit (paitsi kappaleessa Pohjoisnavalla, jossa klarinetin stemma oli improvisoitu), jotka olivat partituurissa. Liitteessä 1 on esimerkki partituurista, josta puuttuu piano ja ukulele. Liitteessä 2 on samasta kappaleesta niin sanottu lead sheet -nuotti eli melodia-sointumerkki-sana-nuotti. Näiden muusikoille suunnattujen nuottien pohjalta alkoi sovitusten työstäminen Leimun harjoituksissa yhdessä soittaen ja mahdollisuuksia pohtien.

3.3 Harjoitukset

Yhteiset harjoitukset alkoivat, kun sovitukset olivat minun osaltani valmiita. Ensimmäiset kappaleet, joita harjoittelimme, olivat Viidakossa ja Laukkaa, laukkaa hevonen. Helpointa kaikille oli opetella kappale sekä kuulemalta, että nuottien avulla. Otin ukuleleni mukaan harjoituksiin ja soitin Leimulle kappaleet. Tämän jälkeen annoin nuotit, joissa oli selkeät rakenteet, sointumerkit sekä osalle soittajista selkeät melodiakulut. Lisäksi näytin soittamalla pianistille ja rytmisointinten soittajille minkälaisia rytmisiä elementtejä toivoin kappaleeseen. Tämä tapa oli minulle selkeästi helpompi tapa sovittaa, sillä minulle on haastavaa kirjoittaa mitään tarkkaa pianosatsia. Koen, että soittajat pystyivät itse kehittämään sointumerkkien pohjalta paremmin musiikkia. Tämä tapa oli soittajille hyvä.

Kaikki harjoitukset pidettiin Helsingin Konservatorion tiloissa, ja ne kestivät noin 2–3 tuntia. Videoin muutamia harjoituksia, jotta pystyin refleктоimaan harjoitusten kulkua.

Harjoituksissa minulla oli päävastuu kappaleiden etenemisestä. Vaikka minulla oli niin sanotusti valmiit sovitukset, suuri osa sovitustyöstä tapahtui harjoituksissa. Sovittiin esimerkiksi, minkälaiset lopetukset otettiin kappaleisiin, kuinka monta välisoittoa tuli, minkälainen intro ja niin edelleen. Osassa kappaleista oli kokonaisuudessaan melko selkeät rakenteet, mutta toisiin piti tehdä rakenne alusta asti harjoituksissa. Olin nimittäin muutamassa kappaleessa melko epävarma, minkälaisia rakenteita kaipasin, niin pystyin hyödyntämään Leimun ideoita. Tämä vaikutti myös harjoitusten ilmapiiriin positiivisesti, kun kaikkien ääni tuli esille.

3.4 Äänitykset

Äänitykset tehtiin 11.3.2018 Tuusulassa Ullan pianokoulun tiloissa. Äänittämisestä huolehti Henri Pitkänen. Videokuvasin äänitykset, jotta olisi helpompi raportoida niiden kulkua. Tuusulassa äänitimme pelkät instrumentit, laulut tehtiin myöhemmin jälkiäänityksenä kotonani Jätkäsaareissa. Lisäksi muutamia perkussiosoitteita tehtiin jälkiäänityksenä.

Äänitys sujui hyvin, pysyimme melko hyvin aikataulussa, ja yhden kappaleen kanssa meni keskimäärin tunnin verran aikaa. Osa kappaleista meni niin sanotusti kerralla purkkiin, muutamia jouduttiin ottamaan useamman kerran. Olimme harjoitelleet kappaleita intensiivisesti ennen äänityksiä, jolloin ottoja ei tarvinnut enää tehdä kovin paljon. Joissain kappaleissa oli haastava muistaa rakenteita ilman laulua, minkä vuoksi jouduimme ottamaan esimerkiksi Pohjoisnavalla-kappaleen useamman kerran.

Äänitykset menivät melko lailla suunnitelmien mukaan, soitimme kappaleet samalla tavoin kuin olimme harjoitelleetkin. Ainoastaan itse olin suunnitellut ottavani joihinkin kappaleisiin mukaan cajonin, jota en ollut harjoituksissa harjoitellut. Se kostautui äänityksissä. Soittoni ei pysynyt rytmissä ja käytin tällä tavoin muiden aikaa siihen, että itse harjoittelin äänityksissä, vaikka siellä ei olisi enää pitänyt harjoitella. Loppujen lopuksi päädyimme äänittämään cajon-osat jälkiäänityksenä djembellä, sillä djembe sopi paremmin kappaleen tunnelmaan.

4 Uusia lastenlauluja

Tässä luvussa esitellään sävellys- ja sovitusyöstä syntyneet kappaleet. Luvussa kuvailaan kappaleiden tarinat ja muotorakenteet sekä avataan minun ehdotuksia siitä minkälaista toimintaa kappaleen parissa voi tehdä. Lisäksi jokaisen kappaleen kohdalta löytyy laulujen sanoja, jotta olisi helpompi seurata, mitä kappaleessa tapahtuu ja mitä asioita kappaleen parissa voi tehdä. Tässä linkki kappaleista tehtyyn potpuriin:

https://www.youtube.com/watch?v=vzJXGdWb3Tg&feature=em-share_video_user

4.1 Pörriäis-blues

Pörriäis-blues kertoo siitä, millä tavoin eri pörriäiset, eli mehiläinen, ampiainen ja kimalainen lentävät. Samalla se kertoo minun näkemykseni eri pörriäisten luonteesta. Koen, että mehiläinen on ahkera meden kerääjä, joka kiertäen ja kaartuen etsii mettä. Se lentää kierrellen eteenpäin. Ampiaisen sen sijaan on ilkimys, joka lentää suoraan eteenpäin kohteeseensa ja pistää. Kimalainen on hupsu pörrääjä, joka ei oikein tiedä minne mennä ja haparoi sinne tänne.

Kappaleessa on 14 tahdin blues-rakenne ja rytmikassa on vaikutteita Karibialta. Mehiläis- ja ampiaissäkeistöt etenevät blues-rakenteella, joiden välissä on välisoitto. Mehiläis- ja ampiaissäkeistöjen jälkeen tulee taas välisoitto, jonka jälkeen voisi sanoa tulevan oma erillinen C-osa, joka kertoo kimalaisen elämästä. Kappaleen loppuun tulee vielä lopuke.

*Mehiläinen lentää näin.
Kierrellen eteenpäin.
Kiertää kaartaa, mettä etsii.
Mehiläinen lentää näin.
Kierrellen eteenpäin.*

*Ampiaisen lentää näin.
Suoraan eteenpäin.
Pistää, pistää! Aijaijaijai!
Ampiaisen lentää näin.
Suoraan eteenpäin.*

*Kimalainen pehmoinen tiellä haparoi.
Pörrää, pörrää eikä tiedä minne mennä voi.
Pörrää, pörrää eikä tiedä minne mennä voi,
se pörrää pois...*

*Mehiläinen lentää näin.
Kierrellen eteenpäin
Ampiaisen lentää näin.
Suoraan eteenpäin.
Kimalainen lentää näin.
Pörrää, pörrää pois!*

Kappaleella on monenlaisia mahdollisuuksia musiikkileikkikouluun. Kappale alkaa alku-soitolla, mikä antaa opettajalle aikaa siirtyä levysoittimelta lasten luokse. Kappaletta voi

esimerkiksi soittaa kolmella eri soittimella tai kolmella eri tavalla. Se antaa käsitystä kolmesta eri säkeistöstä ja siten auttaa muotorakenteen hahmottamisessa. Laulun sanojen aikana voi tehdä käsillä lentoliikkeitä ja välisoiton aikana voi soittaa instrumenttia tai pyöriä piirissä. Tämäkin auttaa hahmottamaan kappaleen muotoa. C-osassa voi keskittyä laulamiseen tai tehdä mukana kimalaisliikkeitä. Myös leikit ovat mahdollisia. Kappaleen soidessa taustalla voi kehitellä esimerkiksi pörriäishipan, jossa ampiainen on hippa, joka pistää, mehiläinen kiertää parantamassa hunajalla ja kimalainen esimerkiksi estelee ampiaisen pistämisaikeita. Kappale antaa myös alkusysäyksen bluesin maailmaan ja blueskiertoon, jota voidaan harjoitella kanteleilla.

Kappale on vauhdikas ja tanssittava ja sopii sillä tavoin lasten maailmaan. Hyönteiset ovat lapsista kiintoisia, ja pörriäiset herättävät usein monenlaisia tunteita myös lapsissa. Kappaleessa kuultava blueskierto ja karibialaiset vaikutteet tuovat lastenmusiikkikenttään monipuolisuutta.

4.2 Viidakossa

Viidakossa on musiikkiseikkailu, jossa hiiviskellään viidakossa ja varotaan viidakon eläimiä. Äänitteellä kuultavat eläimet ovat tiikeri, lepakko ja krokotiili. Musiikkileikkikoulussa voi eläimiä keksiä lisääkin.

Kappale rakentuu introsta, A-osista, B-osista ja välisoitoista. Muoto on intro-A-B-välisoitto kolme kertaa, jolloin viimeinen välisoitto onkin loppusoitto.

*Viidakossa, viidakossa
hiiviskellään näin.
Mennään hiljaa, mennään hiljaa
suoraan eteenpäin.*

Joku voi yllättää:

*(kuiskaten) Mustat raidat,
terävät kynnet ja hampaat mahtavat!*

*(laulaen) Se on tiikeri, se on tiikeri
suuri tiikeri!*

*Viidakossa, viidakossa hiiviskellään
näin...*

Joku voi yllättää:

*(kuiskaten) Mustat siivet,
punaiset silmät ja jättimäiset korvat!*

*Se on lepakko, se on lepakko,
suuri lepakko!*

Viidakossa, viidakossa...

Joku voi yllättää:

*(kuiskaten) Pitkä kuono, pitkä häntä,
pitkät terävät hampaat!*

*Se on krokotiili, krokotiili,
suuri krokotiili!*

Viidakon eläimet ovat kiintoisia, sillä niitä ei löydy Suomesta (lukuun ottamatta lepakkoa), paitsi eläintarhasta. Kappaleessa on vauhdikas meininki ja uskoisin, että lapset nauttivat siitä.

Tästä kappaleesta voi tehdä helposti hyvän musiikkiliikuntaleikin. Kuljetaan A-osassa piirissä ja keskellä nukkuu tiikeri (tai lepakko tai krokotiili, minkä lapsi vain haluaa valita). Lauletaan laulun sanoja. Kun tulee kohta *Mustat raidat, terävät kynnet ja hampaat mah-tava!*, silloin piirissä olevat käyvät herättelemässä tiikeriä. *Se on tiikeri, se on tiikeri, suuri tiikeri!* Kun tulee tämä kohta laulussa, tiikeri herää ja alkaa jahtaamaan muita lapsia. Voidaan katsoa kuinka monta tiikeri saa kiinni, jolloin kaikista kiinni otetuista tulee uusia tiikereitä. Tai sitten siitä, jonka tiikeri saa ensimmäisenä kiinni tulee seuraava tiikeri. Tämä leikki tukee muodon oppimista.

Kappaletta voidaan myös soittaa. Voidaan esimerkiksi laittaa erilaisia soittimia ympäri huonetta tai isoon piiriin. Laulun alussa hiiviskellään huoneessa ja lauletaan *Viidakossa, viidakossa hiiviskellään näin...* ja niin edelleen. Kohdassa *Mustat raidat, terävät kynnet ja hampaat mahtavat!* käydään valitsemassa jokin soitin ja mennään sen luokse. Kun tulee kohta *Se on tiikeri, se on tiikeri, suuri tiikeri!*, silloin ollaan jo valmiina soittamaan soitinta. Seuraavalla kierroksella valitaan sitten uusi soitin.

Olen tätä kappaletta käyttänyt hippaleikkinä musiikkileikkikoulussa, lapset ovat oppineet hyvin kappaleen muodon ja tunnistavat milloin on aika juosta pakoon.

4.3 Laukkaa, laukkaa hevonen

Tämä kappale kertoo maatilan eri eläimistä ja niiden tavoista liikkua ja äännellä. Kappa-
leessa kuullaan miten hevonen laukkaa, kana kaakattaa, kukko kiekuu, porsas röhkii ja
lehmä ammuu.

Kappaleessa on viisi lyhyttä säkeistöä rakenteella intro-A-B-A-B-A-B-välisoitto-A-B-A-B-loppusoitto.

*Laukkaa, laukkaa hevonen,
juokse kilpaa kovaa!*

*Koppoti, koppoti, koppoti, koppoti,
koppoti, koppoti, kop kop!*

*Kaakata, kaakata kananen,
kaakata iltaan asti!*

Kot, kot, kot, kot, kot, kot, kot, kot,

Kot, kot, kot, kot, kot, kot

*Kieu kukko, kuningas,
aamuauringossa!*

*Kukko kiekuu, kukko kiekuu,
kukko kiekuu, kiekuu!*

*Röhki porsas punainen,
röhki aamuun asti!*

*Röh, röh, röh, röh
röh, röh, röhröh*

*Ammuu, ammuu lehmä-äiti,
saadaanko maitoa kohta?*

Ammuu, ammuu, ammuu, ammuu

Kappale sopii musiikkileikkikouluun, sillä teemana on maatalan eläimet, mikä on suoraan lasten maailmasta. Tässä laulussa käydään läpi, miten eläinten ääntelyä voi matkia. Fraasit tulevat aina kahteen kertaan, niin lapset voivat helposti toistaa.

Kappaletta voi käyttää musiikkileikkikoulussa monella tavalla. Kappaleessa on paljon eri rytmejä, jotka tulevat sanarytmeissä esiin. Näitä rytmejä voi rummuttaa, taputtaa ja soittaa. Kappaleesta voi tehdä myös musiikkiliikunta- ja bodyperkussioversion. Voidaan esimerkiksi liikkua eri eläinten tavoilla ja tehdä bodyperkussioita eläimen ääntelykohdassa. Soittomahdollisuuksiakin on. Voidaan esimerkiksi soittaa perussykettä laulun kanssa. Eläinten ääntelykohdassa voidaan ottaa sanarytmit soittimille.

Konsertissa sanarytmit ovat osallistava elementti lapsille. Voi joko taputtaa tai äänellä mukana. Voi myös tehdä molempia yhtä aikaa.

Olen tätä kappaletta käyttänyt musiikkileikkikoulussa. A-osassa olen laittanut lapset liikkumaan eläimen tavoin ja B-osassa he ovat joko tehneet paikallaan bodyperkussiorytmejä tai soittaneet soittimilla kyseisiä rytmejä. A- ja B-osat vaihtuvat aika nopeasti, joten rytmissä soittimelle kiiruhtaminen oli aika haastavaa. Pianolla säestäessä se on helpompaa, sillä siinä voi odotella, että lapsi ehtii soittimelle, mutta äänitteellä se on haastavampaa.

4.4 Pieni pesukarhu

Tämä kappale kertoo pienen pesukarhun päivästä. Ensin se katselee männyn oksalta maailmaa. Sitten se kipittää metsään piiloon ja löytää toukan syötäväksi. Lopuksi se kääpertyy unille koloon. Laulussa kuvaillaan myös karhun ulkonäköä, sillä on pehmeä turkki ja raidallinen häntä.

Kappale on tavallinen säkeistölaulu, jossa on intro, A- ja B-osa sekä välisoitto neljä kertaa. Tässä esimerkissä säkeistö:

*Pieni pesukarhu istui oksalla männyn alla.
Sieltä se katseli maailmaa ja oli kuin kotosalla.
Sillä turkki on pehmeä ja raidallinen häntä.
Oksalta katseli maailmaa ja oli kuin kotosalla.*

Kappale voi toimia sadun tavoin, kerrotaan tarina pienen pesukarhun päivästä. Kappaleesta voisi tehdä varjoteatteriesityksen. Laulua voi myös leikkiä ja soittaa, A-osassa leikitään ja B-osassa soitetaan. Kappaletta voi myös liikkua, A-osassa voidaan tehdä laulelueikki ja B-osassa pyöriä piirissä. Kappale sopii myös vauvamusikariin, jolloin laulusta voi tehdä esimerkiksi katrilli-tanssin.

4.5 Metsän elämää

Tämä laulu kertoo eri metsän eläinten piirteistä. Kappaleessa arvuutellaan, kuka metsässä yksin tallustaa, kuka metsän laidalla vipeltelee, kuka jokien varrella asustaa ja kuka metsän kätköissä vaeltelee.

Kappale on tavallinen säkeistolaulu, jossa on Intro ja A- ja B-osa neljä kertaa. Välillä tulee myös välisoittoja. Tässä esimerkissä säkeistö:

*Kuka metsässä yksin tallustaa,
talviunta horrosta,
marjaa maistaa makustaa ja joskus hunajaa saa?
II: Nalle mesikämmenhän se on,
metsän kuningas:II*

Jos musiikkileikkikoulun teemana on karhu tai mikä tahansa tämän laulun eläimistä, voi laulun arvuutteluosaa käyttää erinomaisesti loruna tunnin alussa. Laulua voi käyttää esimerkiksi musiikkiliikunnassa ja soitossa. Arvuutteluosa liikutaan eri eläinten tavoin ja kun eläin paljastuu, voidaan soittaa kullekin eläimelle suunniteltua soitinta.

4.6 Pohjoisnavalla

Pohjoisnavalla kertoo kolmesta pohjoisnavan eläimestä ja niiden liikkumistavoista. Kappaleessa kerrotaan miten eri eläimet liikkuvat, ja kappale antaa tilaa lapsille näyttää, miten liikkuminen tapahtuu.

Kappale rakentuu introsta, A-osasta, B-osasta, välisoitosta ja loppusoitosta. Muoto on Intro-A-B-välisoitto kolme kertaa, joista viimeisessä välisoitto on sama kuin loppusoitto.

*Hyisellä jäätiköllä Pohjoisnavalla
tarpoo suuri jääkarhu tällä tavalla*

*Hei hoi, ollaan Pohjoisnavalla!
Tuuli käy ja lunta sataa joka tavalla!*

*Hei hoi, ollaan Pohjoisnavalla!
Tuuli käy ja lunta sataa joka tavalla!*

*Hyisellä jäätiköllä Pohjoisnavalla,
juoksee pieni napakettu tällä tavalla*

*Hyisellä jäätiköllä Pohjoisnavalla
lyllertää jättimursu tällä tavalla*

*Hei hoi, ollaan Pohjoisnavalla!
Tuuli käy ja lunta sataa joka tavalla!*

Liikunnalla voi ilmentää luovasti eri eläinten tapoja liikkua. Voidaan myös ottaa eri aika-arvoja mukaan. Jättimursu ilmentäisi esimerkiksi kokonuottia tai puolinuottia, jääkarhu puolinuottia tai neljäsosanuottia ja napakettu neljäs- tai kahdeksasosia. Liikuntaan voisi liittää myös soiton; A-osassa liikutaan ja B-osassa soitetaan. Tämä auttaisi muodon hahmottamista, kun A- ja B-osat ovat hyvin erilaiset. Voitaisiin myös opetella eri aika-arvojen soittamista. Eri säkeistöissä tulisivat eri aika-arvot. B-osassa voisi aina soittaa perussykettä. Yksi vaihtoehto olisi myös soittaa lauluosuuksissa aina perussykettä ja välimusiikeissa ilmennettäisiin eri aika-arvoja. Lapsi voisi myös keksiä välimusiikkiin oman tavan soittaa. On monia tapoja, kuinka lähestyä tätä kappaletta soittaen. Kappale on laulullisesti haastava, siinä on laaja ambitus. Kappaleessa on kuitenkin helposti muistettavat sanat. Lauluun voi hyvin liittää myös maalaamista, leikkiä, tarinoittamista ja draamaa.

Pohjoisnavan eläimistä harvemmin kerrotaan lastenmusiikissa. Se toisi siinä mielessä lastenmusiikkikulttuuriin jotain uutta.

Konsertissa lauluun pystyy liittämään osallistavia elementtejä. Lapsia voi pyytää tekemään tuulen ääniä ja karhujen karjahduksia. Käsillä voi ilmentää eläinten liikkumista.

4.7 Myyrä

Myyrä on hieman surumielinen kappale, joka kertoo siitä, kuinka myyrä-äiti yrittää päästä sateessa ja tuiskeessa kotiin poikasten luokse. Matka on vielä pitkä ja poikaset odottavat äitiänsä. Tämä on kahden ensimmäisen säkeistön viesti. Kolmannessa säkeistössä aurinko tulee esiin ja matka kotiin ei enää olekaan kovin pitkä.

Kappale on melko tyypillinen säkeistolaulu, jossa on intro, ensimmäisen säkeistön A- ja B-osa, toisen säkeistön A- ja B-osa sekä välisoitto ja kolmannen säkeistön A ja B-osa. Kolmannen säkeistön voisi ajatella olevan myös C- ja D-osa, sillä se on melodisesti ja soinnullisesti erilainen kuin kaksi ensimmäistä säkeistöä.

*Pieni myyrä poloinen, sateenvarjon alla
tarpoo mutapolkuja, ei vielä kotona olla.*

On koloon vielä pitkä matka, poikaset odottaa.

*Sataa, sataa vettä sataa, tuuli ujeltaa.
Myyrä-parka vielä sateen alla taapertaa.*

On koloon vielä pitkä matka, poikaset odottaa.

*Aurinko se pilven takaa hieman kurkistaa.
Sade väistyy eikä enää kylmä olekaan*

*Ei koloon ole pitkä matka, poikaset iloitsee!
Ei koloon ole pitkä matka, myyrä iloitsee!*

Tässä kappaleessa täytyy käyttää hieman luovuutta, että saa siitä käytettävän musiikki-leikkikoulussa. Kappaleessa ei tosin ole mitenkään liikaa sanoja. Ne voisi oppia aika nopeasti. Kappale on vain hyvin hidastempoinen ja melko surumielinen, että se saattaa aiheuttaa jollekin lapselle surua. Kappaletta voisi toteuttaa vaikka varjoteatterin keinoin ja antaa lasten tehdä sateen ääniä, laulaa ja liikuttaa myyrähahmoa. Kappaleesta voisi tehdä myös musiikkisadun, jossa myyrä on pääosassa. Myyrä voisi tavata matkalla kotiin eri eläimiä, jotta matka kotiin ei olisi niin yksinäinen. Kappaletta voisi myös vain kuunnella.

4.8 Laulu erilaisista kaloista

Tämä kappale on huumorikappale, siinä käytetään kazoota alkusoitossa ja välisoitoissa. Kappale kertoo erilaisten kalojen ja merenelävien elämästä lapsen näkökulmasta. Kappaleessa seikkailevat veden alla piileskelevä pikkusintti, joka pelkää saalistajia; iloisesti porskuttava kultakala, joka nauttii kiiltävyydestään; hurja hai nopea, joka saalistaa muita kaloja sekä valtava sinivalas, joka nauttii meren alla hallitsemisesta.

Kappaleen rakenne on yksinkertainen, kappale on tavallinen säkeistölaulu, siinä on alkusoitto A- ja B-osa neljä kertaa sekä välisoitto jokaisen säkeistön välissä ja lopuksi vielä loppusoitto. Tässä esimerkissä säkeistö:

*Pikkusintti pelokas veden alla piileksii.
Pikkusintti pelokas vedessä piileksii.
"Voi saalistaja tulla mistä vaan!
Täytyy ihan olla varuillaan!
Voi saalistaja tulla mistä vaan, täytyy olla varuillaan, piilossa."*

Laulun aikana voi keholla ilmentää eri kokoisia kaloja ja mereneläviä. Pikkusintti voi olla vaikka sormi, kultakala muodostuisi kahdesta yhteen liitetystä kämmenestä, hain voisi tehdä niin, että laittaa kämmenet selän taakse selkäeväksi ja sinivalas ilmentyisi suurella kehoelkeellä. Lapsiltakin voi kysyä, miten liikutaan eri kalojen ja merenelävien tavoin. Kappaleen voi ajatella kasvavan ensimmäisestä säkeistöstä viimeiseen säkeistöön, esimerkiksi siten, että pienestä kalasta tulee vain hyvin vähän ääntä ja liikettä, kun taas isommista kaloista lähtee enemmän ääntä ja ne liikkuvatkin nopeammin. Voi käsitellä erilaisia käsitepareja kuten hidas–nopea, hiljainen–kovaääninen. Kappaleesta saisi hyvän musiikkiliikuntaleikin perheryhmiin. A-osassa marssitaan ja B-osassa keinutaan.

5 Sovittamisen strategiat ja haasteet

Tässä luvussa pohdin sovittamiseen liittyviä strategioita ja haasteita, jotka nousivat esille sävellyksien tekemisestä. Pohdin sitä, millä tavalla sovituksia olisi hyvä luoda yhtyeelle, jossa on erilaisia näkemyksiä ja oppijoita. Pohdin myös sitä, miten tulisi sovittaa, jotta kappale sopisi musiikkileikkikoulun materiaaliksi.

5.1 Sovittamisstrategiat yhtyeelle

Pohdin paljon sitä, minkälaisia sovituksia tekisin muusikoille. Haluanko, että kuulen musiikissa tiettyjä päässäni soivia kulkuja ja kirjoitan ne auki, vai annanko muusikoille vapaat kädet sovittaa kappaleita omanlaiseksi harjoituksissa? Näiden kahden tavan symbioosi muodostui hyväksi tavaksi. Tunnen hyvin Leimun muusikoiden vahvuudet ja tiedän sen, että osalle on hyvä kirjoittaa selkeät nuotit ja toisille riittävät pelkät sointumerkit.

Ensimmäisessä tavassa on se hyvä puoli, että saan kirjoittaa soittimille sellaisia kulkuja, joita haluan kappaleessa kuultavan. Huono puoli on se, että soittajat saattavat tässä tapauksessa olla liian kiinni nuoteissa. Olen pyrkinyt tekemään melko helppoja kulkuja, jotka saattaisivat olla ulkoa opeteltavissa. Toisessa tavassa hyvä puoli on se, että soittajat pääsevät itse vaikuttamaan siihen, mitä soittavat. Huono puoli on se, että yhdelle voi olla vaikeampi luoda kulkuja kuin toiselle. Joillekin on helpompaa tuottaa musiikkia valmiista nuoteista ja toisille on mukavampi tehdä omat sovitukset. Esimerkiksi pianolle kirjoittaminen on minulle haastavampaa kuin vaikka viululle tai klarinetille kirjoittaminen, joten tässäkin tapauksessa on parempi antaa pianistille vapaat kädet.

Minulla oli myös itselläni erilaisia tapoja sovittaa. Osassa kappaleista minulla oli melko selkeä kuva, miltä haluan kappaleen kuulostavan. Toisissa taas tarvitsin Leimun mielipiteitä ja musiikillista osaamista. Suurin osa sovituksellisesta työstä voisi sanoa tapahtuneen Leimun harjoituksissa. Minulla saattoi olla päässä jokin kuva, miten kappaleen tulisi edetä, mutta yhdessä soittaen huomasimme, että aina ei mielikuvani toiminutkaan käytännössä niin hyvin.

5.2 Sovittamisen haasteet

Lauluni ovat syntyneet osittain mielijohteesta ja osittain suoraan säveltämällä. Kaikki lauluni ovat lapsille suunnattuja, mutta osa on sellaisia, jotka on sävelletty suoraan musiikkileikkikoulua ajatellen. Haasteita on ollut niin laulujen sovittamisessa musiikkileikkikoulukäyttöön, kuin yhtyeelle kirjoittamisessa. Pääasiassa Leimulle on ollut hyvin helppo kirjoittaa musiikkia, ja he ovat ottaneet hyvin vastaan sovitukseni. Haasteita on ollut jonkin

verran nuottien kirjoitusvaiheessa ja harjoituksissa. Jaan haasteet seuraavissa alakappaleissa pedagogisiin haasteisiin, harjoituksiin, instrumentaation haasteisiin sekä haasteisiin liittyen erilaisiin oppijoihin ja erilaisiin näkemyksiin.

5.2.1 Pedagogiset haasteet

Monet kappaleistani sopivat musiikkileikkikouluun. Kuitenkin joukossa on muutamia, joissa on esimerkiksi monta säkeistöä ja kaikissa uudet sanat. Näissä myös rakenne voi olla hankalasti hahmotettavissa. Sävellysprosessi voi olla sellainen, että kappaleita syntyy ilman sen kummempia pedagogisia tausta-ajatuksia. Huomasin säveltäessäni, että ne kappaleet, jotka syntyivät mielihohteesta, olivat sellaisia, jotka eivät toimi niin hyvin musiikkileikkikoulussa. Muutaman kappaleistani sävelsin sillä ajatuksella, että niitä voisi käyttää musiikkileikkikoulussa. Erityisesti ne kappaleet pyrin sovittamaan musiikkileikkikouluun sopiviksi. Ilmeni kuitenkin ongelmia, joita en ollut ottanut säveltäessä huomioon. Esimerkiksi kappaleissa Pohjoisnavalla ja Viidakossa on laajat ambitukset (ks. Pohjoisnavalla liite 1 ja 2). Oli haastavaa päättää sopivat sävellajit, kun kappaleet menevät valmiiksi jo niin matalalle ja korkealle. Lasten ääniala kasvaa iän myötä, kaksivuotiailla ääniala on noin kolme säveltä ja 5-6-vuotiailla ambitus on kahdeksan säveltä (ks. Mikkola 2014, 18). Näitä kappaleita voikin käyttää lähinnä isompien lasten kanssa. Muuttamalla sävellajia, voidaan esimerkiksi kappaleessa Pohjoisnavalla opetella pienempien kanssa vain kappaleen A-osa. Näitä asioita olisi voinut miettiä jo kappaleita säveltäessä, mutta toisaalta jos miettii liian paljon, voi jäädä tekemättä mahdollisesti hiteiksi muodostuvia kappaleita.

5.2.2 Harjoitukset

Harjoituksissa on ollut haasteellista toimia sovituksellisena johtajana. Olen sen tyyppinen sovittaja, että haluan tehdä sovitukset omassa rauhassa, en niinkään muiden kanssa. Tässä opinnäytteessä olen kuitenkin päättänyt haastaa itseäni ja vienyt harjoituksiin kappaleita, joita ei ole valmiiksi sovitettu. Välillä myös niissä kappaleissa, joihin olin tehnyt valmiin sovituksen, ilmeni ongelmia. Mikäli oma sovitukseni ei ollutkaan ihan toimiva, pyrimme yhdessä etsimään siihen ratkaisun. Minulla on kuitenkin ollut ratkaiseva rooli siinä, minkälainen lopputuloksesta tulee. Olen luottanut enemmän omaan korvaani kuin mihinkään teoreettiseen sääntöön. Silti on ollut haastavaa tehdä päätöksiä siitä, mikä on hyvä lopputulos. Joissain kappaleissa on päivänselvää, miten siitä saadaan parempi, mutta toisissa on ollut vaikea edetä. Kappaleesta ikään kuin puuttuu jotain, mutta mitä? Toimiminen tällaisessa tilanteessa, jossa sekä soittajat, että johtaja eivät keksi ratkaisua

kappaleen sovitukseen, on ollut haastavaa. Silloin olen usein jättänyt kappaleen hautumaan ja yrittänyt keksiä siihen myöhemmin ratkaisun.

Haasteellista on ollut myös muistaa, mitä kaikkea kappaleista oli sovittu. Myös kappaleiden kirjoitetut harmoniat ja rakenteet unohtuivat minulta välillä kokonaan, sillä kappaleet oli sovitettu jo kauan aikaa sitten ja olin kirjoittanut eri soittajille hieman erilaisia nuotteja. Välillä ilmeni haasteita rakenteen kirjoittamisessa. En aina ollut osannut kirjoittaa nuotteihin järkevällä ja oikealla tavalla kappaleen rakennetta. Etenkin silloin, kun kappaleen rakennetta muokattiin, oli haastavaa kirjoittaa muistiinpanoja sellaisiksi, että sen ymmärsi ja muisti seuraavissakin harjoituksissa. Siihen toisinaan meni aikaa, kun muisteltiin yhdessä, miten kappale menikään. Onneksi apuna oli tietotekniikka. Usein nauhoitimme kappaleet puhelimen nauhoitussovelluksilla ja jaoimme sen toisillemme Leimun omassa pikaviestiryhmässä. Sieltä pystyi tarkistamaan, miten kappale meni. Toki muutoksia tuli matkan varrella.

5.2.3 Instrumentaatio

Kun olin tehnyt ensimmäisiä sovitustöitäni jo ennen tätä opinnäytetyötä, en ollut juurikaan perehtynyt siihen, mitä eri soittimilla voisi tehdä. Otin lähinnä selvää, mitkä sävellajit toimivat milläkin soittimella, millä rekistereillä soittimia voi soittaa, mitkä ovat haastavia rekistereitä ja kuinka nopeasti eri soittimilla voi soittaa. Halusin luoda musiikkia ja kuulla tiettyjä kulkuja eri soittimilla. Vasta harjoituksissa olen kysynyt soittajilta, onko kulku liian haastava tai helppo. Pääasiassa tähän opinnäytetyöhön olen kehittänyt melko helppoja kulkuja. Luotan siihen, että yksinkertaisilla kuluilla luodaan hyvän kuuloista musiikkia. Tällöin kulut ovat myös helppo opetella ulkoa. Toisaalta olisin voinut antaa soittajille myös enemmän haasteita.

Leimulla on käytössä melko erilaisia soittimia: kaksi viulua, klarinetti, trumpetti, kontrabasso, piano ja kitara. Lisäksi tietenkin lauluäänet. Viulut, klarinetti, kontrabasso ja kitara sopivat melko hyvin yhteen, mutta piano ja trumpetti ovat melko jyräviä soittimia. Piano usein peittää alleen kontrabasson, trumpetin alle jäävät kaikki paitsi piano. Olen tarkoituksella jättänyt trumpetin pois kaikista muista kappaleista paitsi Pörriäis-bluesista, juuri sen kovaäänisyyden vuoksi ja toisekseen myös kappaleiden tyylin takia. Äänitykset tehtiin yhdessä tilassa kaikki soittimet yhtä aikaa, joten trumpetti olisi peittänyt alleen monta soitinta. Piano sen sijaan on haastava soitin siinä mielessä, että sillä voi tuottaa jo valmiiksi niin paljon harmonioita ja rytmiä, että se saattaa jättää alleen muut soittimet. Olen antanut pianistille melko vapaat kädet oman stemman luomiseen, sillä luotan hänen

osaavan pianistina keksiä luovia ratkaisuja. Harjoituksissa pitäisikin miettiä, kuinka pianoa voisi käyttää mahdollisimman omalla tavalla, niin että sen parhaat karakterit tulisivat esiin muita peittämättä.

5.2.4 Erilaiset oppijat ja näkemykset yhtyeen sisällä

Leimun jäsenten kesken erilainen oppijuus näkyy muun muassa tavassa hahmottaa musiikkia. Toiset oppivat musiikkia helpommin kuulonvaraisesti ja toiset lukevat mieluummin nuotteja. Myös musiikin teossa vaihtelevat erilaiset näkemykset. Joku painottaa musiikin tunnelman välittämistä, toiselle tärkeää on kappaleen tyylinmukaisuus ja kolmannelle vire. Kuten aiemmin mainitsin, tunnen melko hyvin Leimun muusikoiden vahvuudet. Toisille annan selkeät nuotit ja toisille vapaat kädet. Näin kaikki ovat tyytyväisiä. Toisaalta se teettää minulle selvästi enemmän töitä, kun täytyy kirjoittaa monen näköisiä nuotteja. Helpointa olisi antaa vain melodia-sointu-sananuotit ja siihen muusikot kehittelisivät ideoita. Toisaalta haluan kappaleilla olevan tietty rakenne, jotta se toimii esimerkiksi musiikkileikkikoulussa hyvin, ja parhaiten pohdin sitä omassa rauhassa kuin muiden kanssa yhtä aikaa. Lisäksi haluan useasti kuulla sovituksissani tiettyjä kulkuja, jotka kirjoitan auki soittajille.

6 Pohdinta

Tässä työssä käsiteltiin säveltämieni uusien lastenlaulujen sovitusprosessia muistiinpanoista musiikkileikkikouluun. Tavoitteina oli saada uutta lastenmusiikkia esitettäväksi konsertteihin sekä musiikkileikkikouluun käyttömateriaaliksi. Tavoitteena oli myös oppia sovittamisesta sekä musiikillisesta että musiikkileikkikoulun näkökulmasta. Sovitukset toimivat hyvin yhtyeellemme; yhtyeen jäsenet olivat tyytyväisiä kappaleisiin, ja tulemme soittamaan laulujani tulevaisuudessa. Mahdollisesti teemme vielä uuden studiolevynkin, joka sisältäisi tässä demossa kuultavia lauluja.

Olen pääasiassa tyytyväinen kesän 2017 sävellyksiini. Kappaleita tuli monta, sain tehtyä hyvät ja loogiset sointukulut, ja sanoituksetkin onnistuivat riimeineen melko hyvin, vaikka sanoittaminen on minulle haasteellisinta sävellystyössä. Kappaleet ovat päällisin puolin melko yksinkertaisia, ne ovat helposti opeteltavissa ja opetettavissa. Koen, että kappaleeni ovat sanomaltaan melko neutraaleja, ne kertovat eri eläinten elämästä hieman väritettynä. Toki joissain kappaleissa ehkä arvotan joidenkin eläinten luonnetta negatiivisävytteisesti. Tästä esimerkkinä Pörriäs-Bluesin ampiaissäkeistö, jossa ampiaista kuvataan pistävänä ilkimyksenä, vaikka yhtä lailla mehiläinen ja kimalainenkin pistävät tarvittaessa. Samoin kappaleissa Laulu erilaisista kaloista ja Viidakossa kuvaan haita ja lepakkoa pelottaviksi, vaikka ne ovat eläimiä vaistoineen siinä missä muutkin. Sävelsin kappaleet melko nopeasti ja ilman varsinaista kritiikkiä, jotta luova luomistyö ei häiriintyisi liikaa. En ollut kuitenkaan ajatellut tekeväni kappaleista mitään sen suurempaa projektia, ennen kuin keksin tehdä niistä opinnäytetyön. Jos olisin sävellysvaiheessa tiennyt tekeväni kappaleista käyttökelpoista materiaalia, olisin varmaan ottanut enemmän selvää lastenmusiikin säveltämisestä, erityisesti lasten äänialoihin, sävellajeihin ja ambitukseen liittyvistä asioista. Kun tein sävellyksiä, annoin musiikin virrata, enkä miettinyt liikaa sääntöjä. Toki muutaman kappaleen sävelsin erityisesti musiikkileikkikoulun tavoitteita ajatellen.

Sovittamistyö oli moninaista. Sovittamisen tapoja oli paljon; oli yksin työstämistä, porukalla hiomista sekä kokonaan yhdessä sovittamista. Olin tehnyt valmiita sovituksia kirjoitettuine sävelkulkuineen ja toisaalta olin antanut pelkkiä melodia-sointumerkki-sana -nuotteja yhtyeelle. Matkan varrella tuli sekä itseltäni, että yhtyeeltä paljon kehittämisehdotuksia ja lisäyksiä esimerkiksi laulustemmoihin. Kokonaisuutena sovitukset onnistuivat hyvin. Annoin toisinaan melko helppoja stemmoja soittajille, mutta välissä oli haasteitaakin. Olisin voinut perehtyä hieman tarkemmin vielä erityisesti viulujen ja klarinetin soittomahdollisuuksiin. Esimerkiksi kappaleessa Pohjoisnavalla olin tiedostamatta kirjoittanut

vireen suhteen melko haastavat viulustemat. Klarinetista olisin voinut etsiä enemmän erilaisia sävyjä, nyt yleisin sävy oli melko pehmeä, mistä toisaalta pidän.

Demon äänittäminen sujui päällisin puolin hyvin, sillä olimme harjoitelleet kappaleet hyvään kuntoon. Ongelmilta ei kuitenkaan säästyty. Äänityspaikan piano oli pakkasissa mennyt hieman epävireeseen, ja muutamia pieniä virheitä ja eriaikaisuuksia tuli lopulliselle nauhalle, mitä emme olleet äänitystilanteessa huomanneet. Olisimme voineet pitää enemmän lauluharjoituksia, niitä meillä ei koko porukalla juurikaan ollut. Lauluosuudet ovat nimittäin lastenmusiikissa erittäin tärkeässä roolissa, niiden avulla kerrotaan tarina ja luodaan tarinalle merkitys. Tarkoitus oli pitää viimeisenä harjoituksena juuri lauluharjoitukset, mutta aikataulut menivät ristiin. Lisäksi kappaleisiin olisi ollut hyvä lisätä enemmän dynamiikkaa. Demo jäi tätä raporttia varten hieman keskeneräiseksi. Teimme lauluäänitykset jälkiäänityksenä ja tällöin yksi merkittävä laulaja sairastui, joten minun tehtävänä oli laulaa hänen osuutensa. Lisäksi yksi lauluistani, Metsän elämää, oli sen verran huonolaatuisen kuuloinen, että päätin jättää sen äänitteen pois tästä raportista.

Käytin kolmea kappaletta (Viidakossa, Laukkaa, laukkaa hevonen ja Pohjoisnavalla) musiikkileikkikoulussa. Kappaleet sopivat hyvin musiikkileikkikouluun teemojensa ja käytettävyytensä puolesta. Viidakossa-kappaleessa lapset oppivat nopeasti kappaleen muodon, kun leikimme tiikerihippaa. Laukkaa, laukkaa hevonen -kappaleessa oli melko nopea tempo. Lasten oli vaikea ehtiä siirtymään liikunnallisesta osuudesta soitto-osuuteen, mitä olin suunnitellut. Pohjoisnavalla onnistui hyvin musiikkiliikunnallisesta näkökulmasta, erityisesti jos otti vain jääkarhun ja napaketun työstämiskohteiksi. Jääkarhu ja napakettu liikkuvat niin eri tempoilla, että oli helppo ottaa kaksi erilaista liikkumistapaa: nopea ja hidas. Samalla pystyi soittaessa opettamaan kappaleen muodon: A-osassa liikuttiin ja B-osassa soitettiin.

Tämä opinnäytetyö antoi minulle eväitä säveltää ja sovittaa jatkossa yhä toimivampia kappaleita sekä musiikkileikkikoulukäyttöön, että yleisesti lastenmusiikkikentälle. Minulla on nyt rohkeutta säveltää uusia kappaleita ja tarjota niitä muskariin ja konsertteihin, vaikka aluksi arastelin niiden käyttöä. Säveltäjän ja sovittajan identiteettini on nyt vahvistunut, ja olen alkanut pitää itseäni varteenotettavana lastenlaulusäveltäjänä. Toisaalta minulla on nyt säveltäjänä ja musiikkipedagogina myös vastuu siitä, minkälaista musiikkia tarjoan lapsille. Vastuu auttaa pitämään mielessä, minkälainen musiikki on sopivaa lasten kanssa laulettavaksi, ja antaa siten myös tietyt raamit sävellystyölle. Toki sävellyksiä syntyy hetken mielijohteestakin, ja tällöin olisi erityisen tärkeää pysähtyä miettimään, mitä kappaleella haluaa sanoa ja tuoda esiin. Tämä projekti myös konkretisoi

minulle musiikkileikkikoulun musiikillisia tavoitteita, kun tarkoituksena oli säveltää musiikkileikkikoulua ajatellen. Toisaalta opin näistä kappaleista sen, että musiikillisia tavoitteita on muitakin, kuin vain ne, mitä olen ajatellut tiettyjen kappaleiden edustavan.

Varhaisiän musiikkikasvatuksen opinnäytetyönä tämä teksti tarjoaa mahdollisesti tarkoituksenmukaisen esimerkin lastenmusiikin säveltämisestä ja sovittamisesta. Tämä monimuototyö antaa konkreettista materiaalia lastenmusiikkikenttään ja toisaalta avaa keskustelua siitä, minkälainen musiikki on toimivaa musiikkileikkikoulussa tai muussa tavoitteellisessa lasten musiikkitoiminnassa.

Tämä opinnäytetyön raporttiosuus oli minulle kenties haastavin osuus koko työssä. Raportissa ehkä korostuvat enemmän oma pohdinta ja omat näkemykset asioista kuin tietoperusta. Olen oppinut jonkin verran lähdeviittaustekniikoista, mutta lähteitä itsessään olisin voinut käyttää enemmän. Jos vielä opiskelen lisää ja teen vastaavanlaisia opinnäytetöitä, etsisin lähteitä aikaisemmin ja pyrkisin kirjoittamaan työtä enemmän tietoperustaisesti.

Kaiken kaikkiaan matka muistiinpanoista muskariin oli työläs, mutta palkitseva. Omien laulujen käyttö musiikkileikkikoulussa ja konserttilavoilla motivoi omaa työskentelyäni ja tuo lapsille uusia elämyksiä, jotka jäävät mieleen pitkäksi aikaa.

Lähteet

Heimonen, Saara 2016. *Kulkijan kanssa ystävää etsimässä – CD ja nuotti- ja leikkiohjekirja varhaisiän musiikkikasvatukseen*. Metropolia AMK. Opinnäytetyö.

Hongisto-Åberg, Marja; Lindeberg-Piironen, Anne ja Mäkinen, Leena 2001. *Musiikki varhaiskasvatuksessa*. Warner/Chappell Music Finland Oy.

Jokinen, Heikki 2017. ”Tosissaan mutta ei totisena”. *Gramex* 28 (4): 14–17.

Kapiainen, Henna 2010. *Ti-ti Nallesta Hevisaurukseen. Muutokset suomalaisessa lastenmusiikkikulttuurissa ja lastenmusiikin asemassa*. Helsingin yliopisto, Taiteiden tutkimuksen laitos, musiikkitiede. Pro-gradu -tutkielma.

Leppänen, Taru 2010. *Vallatonta musiikkia – Lastenmusiikkikulttuuri 2000-luvun Suomessa*. Helsinki: Gaudeamus.

Krokkfors, Maisa 2017. ”Laulaminen – Helppoa kuin hengittäminen”, teoksessa Lindeberg-Piironen, Anne ja Ruokonen, Inkeri (toim.) *Musiikki varhaiskasvatuksessa -käsikirja*. Classicus Oy.

Mikkola, Maria 2014. *Varhaisiän musiikkikasvattaja lastenlaulujen säveltäjänä ja sanoittajana*. Lahden Ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Peltola, Satu-Lotta 2018. ”Tämän hetken suosituimpien lastenlaulujen takana on yksi nainen – pikkuväen megajulkkis, muille tuntematon tähti” Yle uutisten internetsivuilla julkaistu 3.1.2018. <https://yle.fi/uutiset/3-10001612> viitattu 10.4.2018.

Pihkanen, Timo 2011. *Lapset laulavat – Tutkimus tavoitteellisesta lasten laulunopetuksesta ja opas opetuksen tueksi*. Sibelius-Akatemia, Musiikkikasvatuksen osasto. Kehittäjäkoulutuksen lisensiaattityö.

Pinni, Niina 2016. *Lapsille vain parasta! Lastenmusiikkia 0–6 -vuotiaille*. Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Opinnäytetyö.

Poutiainen, Kristiina 2017. ”Tutkija: ’Lastenlauluissakin on yhtä ja toista vaarallista’” Savon sanomien internetsivuilla julkaistu 15.02.2017. <https://www.savonsanomat.fi/teemat/tiede/Tutkija-Lastenlauluissakin-on-yht%C3%A4-ja-toista-aika-vaarallista/930129> viitattu 10.4.2018.

Silvennoinen, Mirja 2003. *Miten ja mistä syntyy hyvä lastenlaulu? Neljän musiikin ammattilaisen profiilit lastenlaulusäveltäjinä*. Sibelius-Akatemia, musiikkikasvatuksen osasto. Pro gradu -tutkielma.

Opetushallitus. 2017. Taiteen perusopetuksen laajan oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017.

Liitteet

Liite 1: Partituuri kappaleesta Pohjoisnavalla

Pohjoisnavalla

Intro

Clarinet in B♭

Soprano Solo

Violin

Violin

Double Bass

The introduction is in 4/4 time with a key signature of two sharps (F# and C#). The Clarinet in B♭, Soprano Solo, and both Violins have whole rests for the first four measures. The Double Bass plays a rhythmic pattern: a dotted quarter note followed by an eighth note in the first measure, a quarter note followed by an eighth note in the second measure, a dotted quarter note followed by an eighth note in the third measure, and a quarter note followed by an eighth note in the fourth measure.

5

Cl.

S. Solo

Vln.

Vln.

Db.

Measures 5-8 of the piece. Measures 5 and 6 are marked with a repeat sign (double bar line with two dots). The Clarinet and Soprano Solo parts have whole rests. The Violins play whole notes: G#4 in measure 5, A#4 in measure 6, G#4 in measure 7, and A#4 in measure 8. The Double Bass continues the rhythmic pattern from the introduction.

2

9 **A**

Cl.

S. Solo **A**

Vln.

Vln.

Db.

Hyi sel-lä jää-ti-köl-lä Poh jois na-val-la tar-poo suu-ri jää -kar-hu täl-lä ta-val-la
Hyi sel-lä jää -ti-köl-lä Poh jois-na-val-la lyl - ler- tää jätti mur su täl-lä ta-val-la
Hyi sel-lä jää -ti-köl-lä Poh jois-na-val-la juok see pie-ni napa ket-tu täl-lä ta-val-la

13

Cl.

S. Solo

Vln.

Vln.

Db.

17 **B** 3

Cl. **B**

S. Solo **B**

Hei hoi, — ol - laan Poh - jois - na - val - la!

Vln.

Vln.

Db.

19

Cl.

S. Solo

Tuu - li käy ja lun - ta sa - taa jo - ka ta - val - la!

Vln.

Vln.

Db.

Liite 2: Lead sheet kappaleesta Pohjoisnavalla

Pohjoisnavalla

Intro Basso ja klarinetti Julia Hämäläinen

Hm E Hm E Hm E Hm E

Soprano Solo

9 **A** Hm E

Hyi - sel - lä jää - ti - köl - lä Poh - jois - na - val - la
 Hyi - sel - lä jää - ti - köl - lä Poh - jois - na - val - la
 Hyi - sel - lä jää - ti - köl - lä Poh - jois - na - val - la

11 Hm E

tar - poo suu - ri jää - kar - hu täl - lä ta - val - la
 lyl - ler - tää jätti mur - su täl - lä ta - val - la
 juok - see pie - ni napa - ket - tu täl - lä ta - val - la

13 Viulut ja klarinetti

Hm E Hm E **B** Hm

Hei hoi, ol - laan

18 E Hm E

Poh - jois - na - val - la! Tuu - li käy ja lun - ta sa - taa jo - ka ta - val - la!